

УДК 331.104

РОЛЬ КЕРІВНИЦТВА ТА ЛІДЕРСТВА В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ НА ПІДПРИЄМСТВІ

І.В. Кононець¹

Постановка проблеми. Проблеми сьогодення, пов'язані з питаннями ефективного державного управління та раціонального використання влади вимагають вивчення феноменів лідерства та керівництва, стилів керівництва.

Ефективність функціонування організацій залежить від ефективної управлінської діяльності, тому значення керівництва та лідерства на підприємствах є актуальним питанням сьогодення. Вміння керівника створити сприятливий соціально-психологічний клімат в колективі, зацікавити роботою працівників, застосувати певні мотиваційні та управлінські методи, виявити свої лідерські здібності, вміння спілкуватися та вирішувати конфліктні ситуації - все це залежить від обраного стилю керівництва і впливає на результативність організації.

На сьогодні проблема лідерства і керівництва посідає помітне місце серед актуальних проблем вітчизняних підприємств. Як відомо, стабільність, порядок, розв'язання конфліктів – це все те з чим ми стикаємось щодня і чого хочемо досягти, але незнання і невміння застосувати лідерські та керівні якості призводить до суперечностей та хаосу.

Аналіз актуальних досліджень. Протягом усієї історії розвитку менеджменту, економіки ведуться суперечки навколо визначення суті і природи керівництва та лідерства. У своїх працях Р.Блейк, Гладунський В., Гончаров А., Донченко О., Кузьмін О.Є., К.Левін, Д.Макгрегора, Терещенко В. розкривають сутність поняття “стиль керівництва”, види стилів керівництва, підходи щодо їх вибору.

На сьогодні по даній проблематиці накопичено великий матеріал, наведено багато теорій та запропоновано кілька моделей. Важливий внесок в розгляд даних понять здійснили такі автори, як Р.Блейк, Д.Моутон, М.Виноградський, М.Солодкова, В.Сакович, Р.Такер, Л.Федулова, В.Терещенко та інші. Актуальність розглянутої теми полягає в необхідності розширити галузь сучасних досліджень у сфері лідерства та керівництва, підняти рівень професіоналізму та ефективності сучасних керівників. На сьогодні керівник повинен бути лідером і вміти управляти думкою колективу.

Метою дослідження є визначити роль керівництва та лідерства в системі управління організацією та обґрунтувати вплив стилів керівництва на ефективність функціонування підприємств, організацій. Це є надзвичайно актуальним в умовах об'єктивного ускладнення управлінської діяльності керівника в будь – якій соціальній системі.

Виклад основного матеріалу. Модернізація економіки, удосконалення підприємницької діяльності, розвиток нових методів організації управління, посилення приватної діяльності все це неможливе без ефективної управлінської діяльності. Все це досягається тільки завдяки основним категоріям менеджменту – лідерству і керівництву. Вміння керівника створити психологічний клімат в колективі, зацікавити роботою працівників, вміння вислухати, спілкуватися та вирішувати конфліктні ситуації – все це дія і знання певного стилю керівництва. Керівник який турбується про ефективність своєї роботи, повинен прагнути стати лідером. Поняття “лідер” у порівнянні з поняттям “керівник” є більш містким, оскільки охоплює риси особистості як керівника, так і лідера, тобто, що керівник, який володіє якостями лідера, може здійснювати вплив на працівників з метою впровадження змін в організації, виходу на вищий, якісно новий і модернізований рівень.

¹ студ. Кіровоградський національний технічний університет

Науковий керівник: М.М. Петренко, канд. техн. наук, проф. Кіровоградський національний технічний університет

Протягом усієї історії розвитку менеджменту ведуться суперечки навколо визнання суті і природи керівництва і лідерства. Американські теоретики, як і більшість науковців Європи схилиються до думки, що кожен керівник вже є лідером.

Більшість українських людей також не помічають відмінності між поняттями “керівництво”, “лідерство” і стверджують, що перебувають на керівній посаді, ця особа автоматично має владу над підлеглими і є лідером колективу. Формально це можливо і так. Однак співвідношення цих двох понять на практиці надзвичайно різноманітне, так, як вони формулюються під впливом багатьох чинників, до яких належать тип організації, її масштаби, напрями діяльності та інше.

Лідерство - це здатність завдяки особистим якостям здійснювати вплив на поведінку окремих осіб та груп працівників з метою зосередження їхніх зусиль на досягнення цілей організації. На думку С.М.Соболь, лідерство – це сила, що сприяє формуванню в групі людей здатності робити щось краще і більше в напрямі реалізації спільної мети. Водночас Сазонова трактує поняття “лідерство” – це процес впливу на групу людей, щоб спричинити їх за собою для спільної реалізації спільної реалізації управлінських рішень по досягненню визначених цілей.

Керівництво - це вид управлінської діяльності, який на засадах влади забезпечує виконання функцій менеджменту, формування методів менеджменту та їх трансформацію в управлінські рішення шляхом використання комунікацій.

Спільними для лідера і керівника є можливість, впливати на поведінку інших людей або на ситуацію за допомогою різних засобів: авторитету, примусу, економічних, соціально-психологічних механізмів.

Стиль керівництва - це стиль поведінки керівника щодо своїх підлеглих, який змінюється залежно від ситуації, охоплює суб'єктивно-психологічні характеристики керівника і є спрямованим на досягнення поставлених завдань. Найчастіше визначення стилю керівництва зводяться до сукупності характерних для менеджера прийомів і способів вирішення завдань управління. Соціальна психологія і менеджмент говорять про те, що для більшості підлеглих при отриманні розпоряджень від менеджера велике значення мають такі фактори, як тон, манера поведінки керівника, конкретні слова. Дуже важливо враховувати і підбирати ролі, які відповідають фаховості для кожного працівника індивідуально. З таких факторів складається конкретний стиль керівництва.

Керівник повинен бути психологом, бо правильно вибраний стиль керівництва підвищує якість і результативність роботи, впливає на результати діяльності колективу. Поведінка керівника, його вміння керувати підлеглими створює здоровий клімат в колективі, сприяє розвитку творчої ініціативи працівників, що в кінцевому результаті дає не менший виробничий ефект, ніж автоматизація праці.

Роль стилів керівництва велика, так як вони впливають на показники діяльності організації, психологічний клімат в колективі, виконавчу дисципліну

Питання сутності лідерства цікавило багатьох дослідників. Незважаючи на певні розбіжності, більшість авторів (М.Виноградський, М.Солодкова, В.Сакович) підтримують думку, що лідерство – це здатність завдяки особистим якостям впливати на поведінку окремих осіб з метою зосередження їхніх зусиль на досягнення цілей організації.

Отже, можна стверджувати, що “лідерство” як тип управлінських стосунків, відрізняється від поняття “керівництво”. Керівництво та лідерство є двома відмінними, але взаємодоповнюючими системами, кожна з яких має свої функції та характерні види діяльності, причому обидві є необхідними складовими управління будь - якої організації.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проблеми, які стоять сьогодні перед підприємствами, організаціями безпосередньо пов'язані з питаннями лідерства та керівництва. Проблеми, пов'язані з ефективним управлінням та раціональним використанням влади також вимагають глибокого вивчення феноменів лідерства та керівництва.

Керівництво є сполучною функцією менеджменту і пронизує всі управлінські процеси

на підприємстві. Методи менеджменту кожного керівника мають своє поле застосування, свої недоліки і переваги, які можуть проявлятися залежно від ситуації в групі працівників. Керівництво та лідерство є двома відмінними, але взаємодоповнюючими системами, кожна з яких має свої функції та характерні види діяльності, причому обидві є необхідними складовими управління будь-якої організації.

Список літератури

1. Андрушків Б.М. Кузьмін О.С. Основи менеджменту. — Львів: Світ, 1995.
2. Вейлл П. Искусство менеджмента// М.: Сирин, 2002. - 204 с.
3. Кнорринг В.И. Теория, практика и искусство управления. – М.: Норма – ИНФРА М,2001
4. Мескон М., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента. – М.: Дело. 1998
5. Осовська Г.В. Основи менеджменту. – К.: Кондор, 2003